

3r Premi

Títol: “La pagesia a Bell-lloc”

Autor/a: Facundo Salvia Vergé

La pagesia a Bell-lloc d'Urgell

En l'inici dels temps, a Bell-lloc, tan sols hi havia quatre focs o llogarets on vivien els seus vilatans, segons ens arriben i descriuen les històries, més o menys encertades, explicant-nos com vivien, quan quasi tothom era treballador de la terra: pagès, caram !

No sabem quants n'hi havia, ni com s'ho feien, doncs no hi érem, i no ho sabem amb certesa, però segur que ja feien anar el xapo, clavant-lo a la terra estopenca, estovant-la amb molt d'esforç, amb la il·lusió de que, abans que arribés el dia més curt i cru de l'hivern, que clivellava les seves mans, poguessin sembrar uns grans de blat.

Segur que vivint amb tantes dificultats, somniaven brandar la falç al juny, i segar quatre espigues plenes, per després garbejar-les i, tot cofois, portar-les al pla de l'era, per estendre-les i fer la batuda.

Un cop passats els rodets de batre per damunt de les espigues esteses, cap al tard, prop de la posta, esventarien amb el buf de la marinada totes les clofolles i palles, per poder recollir amb delit uns cabassos plens de mil grans per esmicolar-los, tot seguit, al molí de pedra, destriant-ne la farina blanca amb la que barrejada, amb una mica d'aigua i llevat, en farien la massa que, un cop reposada, la courien al forn, del poble.

Aquest era el trofeu:

Pa per alimentar als de casa.

Poca cosa més donava la terra de Bell-lloc.

M'agradaria escriure un conte d'un pagès que va ser protagonista en la historia escrita més amunt.

En tinc ganes i us l'explico: aquests pagès es diu Ramon.

Cap a finals del segle dinou en Ramon, era un xicot eixerit i, quant tenia vint anys, va conèixer una noia, jove, bonica, valenta i molt treballadora: la Cecília.

Ella era de Bell-lloc i ell d'un poble molt a prop. S'estimaven i el xicot va dir-los-hi als seus pares que volia anar a casar-se amb ella, i ells hi van estar d'acord.

Per ajudar-los, els van oferir uns diners amb els que van comprar una casa petita de planta baixa, cantonera, amb un corralet, on somniaven posar-hi quatre gallines i, si un dia podien comprar una mula i un carro, també els hi podrien encabir.

Encara els hi va quedar prou diner com per comprar una mica de terra on hi farien hort.

A tocar de l'hort hi havia un reguer, per on arribava l'aigua nascuda de les fonts de més amunt de Torregrossa. Tot i que hi havia molt poca aigua, van descobrir que amb una galleda, on hi lligaven un llarg vencill a la nansa, llençant-la al fons del barranc, s'anava omplint amb el rajolí que poc a poc lliscava per sota del senill que creixia ajudat per la humitat i l'ombradiu de les queixeres que formaven el reguer. Quan la tenien plena, la buidaven amb un pot petit, remullant, el voltant de cada mata d'enciam, escarola, tomatera, i de la resta de verdures que omplien l'hort. La repartien amb cura, perquè cada mata pugues créixer amb les quatre gotes que recollien, de les minses escorrialles que arribaven a l'estopenca plana de Bell-lloc

L'hort no era molt gran i, per sort, encara els quedava una finca de quasi quatre jornals més.

Aquest bocí de terra el varen sembrar dos anys seguits...tot i que no tenia ni ruc ni ase a qui penjar-li la reu per llaurar-la i poder sembrar.

Era tan valent que es va cavar amb un xapo el tros tot sol, a l'ample, a tall obert que en deien, i així va fer collita els primers dos anys.

L'esforç li va donar fruit i a més de fer blat per tindre pa per tot l'any, en va poder vendre al ferrer a canvi d'una rella amb la que poder estovar i voltejar la terra, fent menys feixuga la nova sembra.

Tot i el bescanvi amb el ferrer, encara li va quedar prou blat per portar-lo a vendre a la fira de Balaguer al novembre, i amb els diners que va fer, va poder comprar una euga.

Va fer tan bona fira que fins i tot va comprar un carro i va tornar cap a Bell-lloc, tot content. El carro era petit, era de trabuc

Va tornar de Balaguer, cofoi dalt del carro, sense caldre caminar, doncs l'euga era, tant bona que anava pel mig del camí, i ni un sol cop va haver de posar el peu a terra per guiar-la pel ramal.

L'endemà mateix, a punta de dia, marxava cap al tros molt feliç doncs ja podia sortir de casa amb el fem del corral, al carro, i descarregar-lo fàcilment, traient tan sols, una clavilla del empit, aquest bolcava tot lo que hi portava, i anava fent un femer gros confiant que s'anés podrint i fermentant per tenir adob per les hortalisses. Tan senzill i sense gaire esforç.

Tot seguit, deixava el carro ben net per poder-hi posar les cols, els enciams, i les patates que collia de l'hort.

També aprofitava les herbes que sortien prop del reguer i en feia un feix cada dia, per donar-les-hi al porc i als quatre conills i gallines que criaven amb les peles de les patates, els carabassons i carabasses sobreres, barrejades amb la farina de segona i tercera que quedava del blat quan el portaven al molí per fer-ne la farina blanca, la dels pans amb els que omplien les seves panxes migrades.

Quin pagès més content.

De tan estar amb el llom doblegat, coneixia cada racó del seu tros.

Aquí hi sortia una ruella, més enllà una mata de cugula, eren una mica invasores, volien prendre el lloc al blat que havia sembrat i aquest, necessitava tot l'espai possible per grifonar en tres o quatre espigues cada mata que sortia d'un sol gra. En Ramon, amb cura, agafava la ruella i la cugula amb les mans grosses que tenia i les arrencava perquè el blat pogués créixer més ufanós.

Amb tanta feina feta van poder comprar mes terra, amb la seva dona, que a més de cuidar dels fills, criava els animals del corral amb que s'alimentaven. De fet no anaven a la botiga. Eren autònoms.

Fins i tot van plantar al voltant del tros, ceps, parres, oliveres i un cirerer, un albercoquer, codonyers...hi havia un arbre de casi totes les fruites, fins hi tot un noguer.

La Cecília feia mermelades, i conserves de l'hort per tot l'any.

Aquest conte amb els anys va canviar.

El pare pagès es va fer gran i un dels seus fills fou el qui va agafar el relleu a la feina.

Van arribar les màquines. I el pagès poc a poc s'hi adaptà, aprenent a fer-les anar. Primer la garbelladora, després la lligadora que ja feia les garbes sola, tot i això encara s'havien de posar en garberes i portar-les a l'era per destriar el gra de la palla.

Passava el temps i van arribar els tractors cada vegada més grossos, i les cosetxadores que, com si fossin monstres, es mengen el blat, amb una boca grossíssima i un cop dins de la seva panxa, destrien el blat de l'espiga i treuen la palla pel cul, i el gra, primer es posava en sacs que pesaven d'allò més. Ara ja el posen en uns remolcs hermètics, perquè no se'n perdi ni un gra i quan el descarreguen aixecant el remolc amb uns pistons hidràulics sembla una cascada, però en comtes d'aigua en salten milions de grans. El carro de trabuc ha crescut, s'ha fet gran

Uf quins canvis.

A Bell-lloc d'Urgell, avui hi ha molts menys pagesos que en el temps en que les famílies s'agrupaven en focs.

Al fill del fill del fill del pagès, d'en Ramon i la Cecília, li agrada quedar-se a treballar les terres de casa, tot i que els temps han canviat tant que per fer de pagès ja no n'hi ha prou amb lo que li ha ensenyat el seu pare..

Es prepara en escoles agràries, fins i tot, en una universitat molt propera. Descobreix que ser pagès vol dir estimar la terra com el seu pare, el seu avi, el seu besavi...i a més treballar-la amb tots el avenços que te a l'abast per poder tindre la possibilitat de que el seu poble continuï sent rural.

No vol que ningú vingui aquí només a fer negoci de la terra, vol treballar-la perquè la gent tingui menjar d'aquí, de poble, del nostre poble. Ser rural és viure a la natura, amb la natura, per la natura, de la natura.

Abril de l'any 2023... no queden molts pagesos, tot i això el terme de Bell-lloc és una meravella...saps per què?

Perquè, l'han treballat i el treballen aquesta gent, que es diuen: Josep, Antonio, Tano, Pau, Cinto, Gaspar, Bety, Manel, Marc, Ferran, Josep i Angel Maria, Enric, Cisco, Marcel, Dani, Esteve, Jordi, Lluís, Vicente, Rafel, Ventura, Xavier, Nuri, Noè, Joan, Jaume, Domènec, Genaro, Julio, Benjamín, Fermí, Gerard, Miquel, Abel, Leandre, Ramon, David, Cris, Àlvar, Felícia, Vasil, Florin...i uns quants nois i noies més, que han vingut de prop o de terres llunyanes i que ens ajuden a fer que el nostre poble, sigui un poble rural com cal.

Tota aquestes persones fan que la pagesia segueixi sent el batec del cor del nostre poble i, si vols sentir com batega, qualsevol dia hi pots fer un tom, per gaudir-ne.

Gràcies gent, que treballeu, pel nostre Bell-lloc d'Urgell.